

УДК 351.9

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Яцун Анна Максимівна,
студентка 2 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Передумовою для розбудови незалежної, демократичної, правої та соціально-орієнтованої держави та її міжнародної інтеграції у світовий простір є забезпечення високого рівня соціально-економічного розвитку країни та її регіонів. Завдяки цьому відбувається створення гідних умов життя населення, створення робочих місць, зменшення рівня безробіття, підвищення загального добробуту та купівельної спроможності. Державне регулювання соціально-економічної сфери є невід'ємною частиною процесу розвитку економіки держави. Ефективне державне регулювання соціально-економічної сфери забезпечує контроль над змінами та певними процесами. Однак, відсутність державного регулювання цієї сфери може призвести до негативних наслідків для країни та її населення. Для розвитку конкурентоспроможної соціально-орієнтованої економіки потрібний ефективний механізм державного регулювання, який забезпечить максимальне виконання соціально-економічних функцій держави і відповідно добробут населення[4].

В сучасних умовах реформування регіонів в Україні, а саме децентралізації державної влади, особливої значущості набуває проблема взаємодії між регіональними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Найважливішим завданням стає вдосконалення різноманітних (правових, організаційних, економічних тощо) механізмів управління регіональним розвитком. В контексті децентралізації питання розвитку та взаємодії регіонів є досить актуальними, оскільки відсутність державної політики регіонального розвитку може привести до загострення проблем у економічній, політичній та соціальній сферах

На сьогодні актуальною є проблематика проведення державного регулювання соціально-економічних процесів. Свій внесок у дослідження цього питання зробили такі вчені-науковці: О. Бойко-Бойчук, М. Данько, С. Дорогунцов, Д. Євдокимова, І. Лукінов, Д. Лук'яненко, А. Мар'єнко, Б. Панасюк, А. Поручник, М. Соколик, М. Чумаченко, А. Філіпенко, А. Шегда та інші.

На сьогоднішній день регулювання соціально-економічного розвитку регіонів належить до пріоритетних завдань державного управління та є одним із ключових питань у процесі становлення нової моделі соціально-орієнтованої економіки в Україні, вагомим механізмом забезпечення територіальної цілісності та стабільності в державі. Саме тому метою дослідження є розгляд найважливіших та найдієвіших методів щодо державного регулювання соціально-економічних процесів.

Для ефективного соціально-економічного розвитку країни варто чітко визначити фактори, котрі сприяють підвищенню його конкурентоспроможності. В рамках стратегічної мети щодо підвищення конкурентоспроможності регіонів державна політика розвитку має бути спрямованою на реалізацію таких операційних завдань як: підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів; створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості; підвищення ефективності використання внутрішніх чинників розвитку.

Саме виконання вищенаведених завдань і буде методом державного регулювання соціально-економічних процесів. А формою цього регулювання можна вважати: надання державної підтримки суб'єктам господарювання, розв'язання проблем зайнятості населення, формування дієвих стимулів для активізації економічної ініціативи, розвитку підприємництва; запровадження і використання різноманітних інструментів та механізмів стимулювання економічного розвитку (кластерів, національних проектів, механізмів державного приватного партнерства тощо). Також, загальноприйнятими формами державного регулювання є: утворення нових підприємств, що орієнтуються на місцеві джерела сировини, забезпечують насамперед потреби внутрішнього ринку; розширення сфери дії фінансових інструментів стимулювання економічного розвитку (інвестиційних субвенцій, бюджету розвитку в складі місцевого бюджету, філій банків); надання цільової

фінансової підтримки; розроблення та реалізація спеціальних державних програм відновлення економічного зростання на депресивних територіях.

Оскільки головною метою регіонального управління соціально-економічними процесами є забезпечення сталого розвитку, то спостереження перебігу такого процесу має відбуватись за допомогою використання системи моніторингу з використанням основних індикаторів (рис. 1).

Рис. 1. Система індикаторів сталого розвитку економіки регіону

Ефективне державне управління у сфері соціально-економічного розвитку повинне передбачати такі операційні цілі: децентралізацію влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою; удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні; підвищення якості державного управління регіональним розвитком; посилення міжгалузевої

координації в процесі планування та реалізації державної регіональної політики; інституційне забезпечення регіонального розвитку.

Практично в усіх регіонах запроваджено практику розробки середньострокових антикризових і стабілізаційних програм, що співпадають у термінах з періодом повноважень регіональних владних структур. Але вони не мають у більшості випадків досконалих механізмів реалізації. Єдиним засобом забезпечення їхнього виконання є цілеспрямовані дії державних адміністрацій. Відомо, що в окремих регіонах впроваджують механізми ефективного використання тих чи інших методів регулювання, наприклад: адміністративні, законодавчі, податкові, договірні відносини підприємств та регіональних органів влади тощо. Саме вони вважаються в регіонах найефективнішими, але на практиці комплексне застосування всіх методів застосовується досить зрідка.

Довгострокові плани і програми стратегічного характеру розробляються в усіх регіонах. Однак їх практичне значення як економічних управлінських документів є досить скромним, а зв'язок з середньостроковими і поточними програмами дій є мінімальним.

Необхідно зауважити, що головними державними механізмами регулювання соціально-економічного розвитку мають стати: реалізація програмно-стратегічних документів розвитку; удосконалення міжбюджетних відносин з регіонами; посилення інвестиційної політики і її диференціації між регіонами; розвиток транскордонного і прикордонного співробітництва тощо. Послідовна підтримка функціонування цих механізмів дасть змогу зменшити поглиблення соціально-економічних регіональних диспропорцій і поетапно розв'язати складні міжрегіональні соціально-економічні проблеми розвитку суспільства в цілому.

Сучасна не стабільна ситуація в економіці України потребує дієвого механізму – державного регулювання економічних процесів, який би враховував мінливість ринкового середовища, потребу в ефективному та оперативному реагуванні на зміни в економічних процесах. Цей механізм представлено системою, до складу якої увійшли необхідні елементи, які формують методологічний інструментарій державного регулювання економіки при виборі дієвої соціально-економічної політики.

Таким чином, державне регулювання соціально-економічного розвитку повинно здійснюватися системою спеціально організованих заходів політичного, правового, соціального, фінансового, економічного характеру,

покликаних: стимулювати розвиток тих територій, які з об'єктивних причин не можуть функціонувати в режимі саморозвитку; створювати умови для виникнення і функціонування національно значимих потенційних "точок зростання"; забезпечувати виконання окремими територіями загальнодержавних функцій.

Література:

1. Ковальчук В. Моделі управління соціально(економічним розвитком регіону, держави / В. Ковальчук // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. — Х.: ХарПІ НАДУ "Магістр", 2016. — № 1 (43). — С. 194—201.
2. Ковальчук В. Удосконалення механізму державного управління сталим розвитком регіону / В. Ковальчук // Публічне адміністрування: теорія та практика. — 2015. — Вип. 1. — С. 45—49.
3. Лебединська О. Державне регулювання розвитку регіону: проблеми та перспективи / О. Лебединська // Вісник національної академії державного управління при Президентові України. — 2013. — № 3. — С. 151—156.
4. Буряк І. В. Моніторингсоціально-економічноїдіяльності домогосподарств за регіонами / І. В. Буряк // Чернігівськийнауковийчасопис: ел. зб. науковихпраць. Серія 1. Економіка і управління. – Чернігів : Вид. ЧНТУ, 2018. – №1(9). – С. 7–14.

Науковий керівник: викл. В. В. Гришина